

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2023

Μάθημα: Λατινικά (5)

Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Παρασκευή, 23 Ιουνίου 2023
8:00 – 10:00

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΠΕΝΤΕ (5) ΣΕΛΙΔΕΣ

Να απαντήσετε σε όλα τα ζητούμενα του εξεταστικού δοκιμίου.

Να γράψετε όλες τις απαντήσεις στο τετράδιο απαντήσεων.

ΜΕΡΟΣ Α΄: ΔΙΔΑΓΜΕΝΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

(Μονάδες 40)

Να μεταφράσετε τα πιο κάτω κείμενα στα Ελληνικά.

I. Cato attulit in curiam ficum praecocem ostendensque patribus «Interrogo vos» inquit «quando hanc ficum decerptam esse putetis ex arbore». Cum omnes recentem esse dixissent, «Atqui ante tertium diem» inquit «scitote decerptam esse Carthagine. Tam prope a muris habemus hostem! Itaque cavete periculum. Oribus urbis nolite confidere. Fiduciam deponite. Neminem credideritis patriae consulturum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. Mementote rem publicam in extremo discrimine quondam fuisse!»

(Λατινικά Λυκείου, XXV - ελαφρά διασκευή)

II. Sulla, occupata urbe, senatum armatus coegerat ut Marius quam celerrime hostis iudicaretur. Cuius voluntati nemo obviam ire audebat; solus Scaevola augur de hac re interrogatus sententiam dicere noluit. Cum Sulla minitans ei instaret, dixit is Sullae: «Licet mihi ostendas agmina militum, quibus curiam circumstedisti, numquam tamen ego hostem iudicabo Marium. Etsi senex sum, semper tamen meminero Romam a Mario conservatam esse.

(Λατινικά Λυκείου, XL - ελαφρά διασκευή)

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**(Μονάδες 60)**

1. α) Δίνονται δύο λέξεις της Ελληνικής. Να γράψετε μία λέξη της Λατινικής με την οποία συνδέεται ετυμολογικά καθεμιά από αυτές (αν πρόκειται για ρήμα, στο πρώτο πρόσωπο οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής / αν πρόκειται για ουσιαστικό, στην ονομαστική ενικού).

γνωρίζω, δωρεά

(Μονάδες 2)

- β) Δίνονται οι ακόλουθες τριάδες λέξεων από την Αγγλική, Γαλλική και Ιταλική. Να γράψετε το ρήμα της Λατινικής με το οποίο συνδέεται ετυμολογικά η κάθε τριάδα, στο πρώτο πρόσωπο οριστικής ενεστώτα.

ΑΓΓΛΙΚΗ	ΓΑΛΛΙΚΗ	ΙΤΑΛΙΚΗ
motion	(le) mouvement	muovere
dictionary	dire	(il) dizionario

(Μονάδες 2)

- γ) Να υποδείξετε πού τονίζονται οι πιο κάτω λέξεις. Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας με βάση τους κανόνες τονισμού.

curiam, recentem

(Μονάδες 2)

2. α) Από το πρώτο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση, να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α΄ με τις πτώσεις της στήλης Β΄. Στη στήλη Β΄ περισσεύουν τρεις (3) επιλογές.

A	B
α. omnes	1. ονομαστική ενικού
β. periculum	2. δοτική πληθυντικού
γ. Oribus	3. αφαιρετική πληθυντικού
δ. urbis	4. ονομαστική πληθυντικού
	5. αιτιατική πληθυντικού
	6. αιτιατική ενικού
	7. γενική ενικού

(Μονάδες 2)

- β) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να μεταφέρετε τους πιο κάτω τύπους στον αντίθετο αριθμό.

hanc, arbore, diem, minitans, mihi, agmina, militum, senex

(Μονάδες 4)

γ) Από τα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση, να γράψετε τους μονολεκτικούς τύπους των άλλων βαθμών των πιο κάτω επιθέτων ή επιρρημάτων, διευκρινίζοντας ποιον βαθμό γράφετε. Σε περίπτωση επιθέτου να διατηρήσετε αμετάβλητα την πτώση, τον αριθμό και το γένος.

recentem, celerrime

(Μονάδες 2)

3. Να γράψετε τους ζητούμενους ρηματικούς τύπους, λαμβάνοντας υπόψη, όπου χρειάζεται, το υποκείμενό τους στο κείμενο.

α. attulit:

- i. β' πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής
- ii. αιτιατική ενικού θηλυκού γένους της μετοχής μέλλοντα ενεργητικής φωνής

β. putetis:

- i. απαρέμφατο μέλλοντα ενεργητικής φωνής
- ii. απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής

γ. habemus:

- i. β' πρόσωπο πληθυντικού προστακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής
- ii. β' πρόσωπο ενικού οριστικής συντελεσμένου μέλλοντα ενεργητικής φωνής

δ. consulturum esse:

- i. γ' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής ενεστώτα ενεργητικής φωνής
- ii. γ' πρόσωπο πληθυντικού υποτακτικής παρακειμένου ενεργητικής φωνής

ε. coegerat:

- i. α' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής παρατατικού παθητικής φωνής
- ii. α' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής υπερσυντέλικου παθητικής φωνής

στ. ire:

- i. ονομαστική πληθυντικού αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα
- ii. γ' πρόσωπο πληθυντικού οριστικής μέλλοντα

ζ. minitans:

- i. γ' πρόσωπο ενικού οριστικής ενεστώτα
- ii. β' πρόσωπο ενικού οριστικής μέλλοντα

(Μονάδες 7)

4. α) Να εντοπίσετε και να διορθώσετε το συντακτικό σφάλμα σε κάθε πρόταση που ακολουθεί. Στο τετράδιο απαντήσεων να γράψετε μόνο το σφάλμα και τη διόρθωσή του.

- i. Miles terroris adductus in Asiam fugit.
- ii. Existimatur iram occupavisse socios.

(Μονάδες 2)

β) Ποια από τις πιο κάτω προτάσεις είναι γραμματικώς και συντακτικώς ορθή; Να αιτιολογήσετε μόνο την απάντηση που θεωρείτε ορθή.

- i. Nemo tam ineptus erat ut matrem non curavit.
- ii. Nemo tam ineptus erat ut matrem non curaret.
- iii. Nemo tam ineptus erat ut matrem non curet.

(Μονάδες 3)

5. Να αναγνωρίσετε συντακτικώς τους πιο κάτω τύπους, οι οποίοι είναι υπογραμμισμένοι στα κείμενα που δόθηκαν για μετάφραση.

in curiam, patribus, Neminem, hostis, Cuius, a Mario

(Μονάδες 4)

6. Να αναγνωρίσετε την παρακάτω πρόταση από το δεύτερο κείμενο που δόθηκε για μετάφραση (είδος, εισαγωγή, εκφορά, αιτιολόγηση εκφοράς).

Etsi senex sum...

(Μονάδες 2)

7. α) Στην πρόταση που ακολουθεί, να αποδώσετε τον προσδιορισμό του σκοπού με άλλους δύο (2) ισοδύναμους τρόπους.

Puellae in sacellum venerunt, ut venerarentur.

(Μονάδα 1)

β) Να αναγνωρίσετε τον παρακάτω υποθετικό λόγο (εισαγωγή, εκφορά, δικαιολόγηση εκφοράς) και να τον μετατρέψετε ώστε να δηλώνει την ανοικτή υπόθεση στο μέλλον.

Exempla sapientium iacerent in tenebris, nisi litterarum lumen accederet.

(Μονάδες 2)

γ) Στην πιο κάτω πρόταση να αντικαταστήσετε το *debeo* + απαρέμφατο με τον αντίστοιχο τύπο της παθητικής περιφραστικής συζυγίας.

Consul vulnera belli sanare debebat.

(Μονάδες 3)

8. Λαμβάνοντας υπόψη το πρώτο κείμενο που σας δόθηκε για μετάφραση, να απαντήσετε στα ερωτήματα που ακολουθούν:

α) Τις παραμονές ποιου πολέμου διαδραματίζεται το περιστατικό που διασώζει ο Πλίνιος;

β) Ποιοι ήταν οι αντίπαλοι του πολέμου και ποια η έκβασή του;

(Μονάδες 2)

9. Να μεταφράσετε το κείμενο που ακολουθεί στα Ελληνικά.

Caesar cognito consilio eorum ad flumen exercitum duxit; quod flumen uno solum loco pedibus transiri potest. Ibi cum venisset, animadvertit ad alteram ripam magnas esse copias hostium. His rebus cognitis Caesar legiones misit. Sed tanta audacia milites ierunt, ut hostes impetum sustinere non possent.

Caesar, *De bello Gallico* V 18 (διασκευή)

Λεξιλόγιο:

ripa -ae: όχθη

sustineo -tinui -tentum -ere (2): αντέχω

(Μονάδες 10)

10. Να μεταφέρετε το κείμενο που ακολουθεί στα Λατινικά.

Ο επιφανής στρατηγός μάς διέταξε να σταθούμε μπροστά από τα τείχη, επειδή δεν ήθελε να πολεμήσει στον αγρό. Αλλά εμείς, φοβισμένοι από τους βάρβαρους εχθρούς, φύγαμε από τη μάχη χωρίς ελπίδα.

(Μονάδες 10)

- ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ -